

Uwagi szczegółowe

Uwaga odnosi się do: Wybierz jedną z następujących odpowiedzi	Rodzaj uwagi: Wybierz jedną z następujących odpowiedzi	Strona: Każda odpowiedź musi być z przedziału 1 i 250	Treść zgłaszanej uwagi:	Propozycja nowego zapisu:	Uzasadnienie dla zgłaszanej uwagi:
PEP / załącznik 1 / załącznik 2 / załącznik 3/ załącznik 4 / prognoza OOS	redakcyjna / merytoryczna		max 2500 znaków	max 2500 znaków	max 2500 znaków
PEP	Merytoryczna	9	Uzupełnienie akapitu dot. planowania przestrzennego, które musi uwzględniać również kwestie	Kluczowa dla osiągnięcia celów polityki ekologicznej jest dodatkowo dbałość o kulturę współżycia ze	Poprawa planowania przestrzennego jest kluczowym elementem osiągnięcia znaczącej poprawy w zakresie zarządzania ryzykiem

			zmniejszenie ryzyka powodziowego.	środowiskiem na szczeblu samorządowym, zwłaszcza poprzez racjonalne planowanie zagospodarowania przestrzennego, które pomaga chronić ludność przed zanieczyszczeniami powietrza i hałasem, powodzią oraz przyrodę przed nadmierną presją.	powodziowym (ograniczenie ryzyka powodzi i zmniejszenie strat powodziowych).
PEP	Merytoryczna	9	Poszerzenie zakresu ocenianych aspektów stanu środowiska, kluczowych dla zachowania i poprawy dobrostanu człowieka i polskiej przyrody.	Dlatego proces rozwoju będzie monitorowany za pomocą odpowiednich wskaźników umożliwiających ocenę takich aspektów jak: poprawa jakości wody i powietrza, ograniczenie wpływu na zmiany klimatu oraz stan zachowania i odbudowy pełnego składu gatunkowego rodzimej fauny i flory oraz usług świadczonych przez ekosystemy .	Zachowanie obecnego składu gatunku fauny i flory nie jest wystarczające, konieczne będzie podjęcie działań nakierowanych na restytucję utraconych gatunków, np. jesionra atlantyckiego. Dla zapewnienia dobrostanu człowieka i polskiej przyrody nie wystarczy ochrona gatunków. Konieczne jest również zapewnienie i odtwarzania funkcjonalności ekosystemów i usług świadczonych przez ekosystemy (tzw. usług ekosystemowych, np. regulacyjnych, zaopatrzeniowych, kulturowych).
PEP	Merytorycz	11	Uzupełnienie	Dlatego Państwowe	Obowiązkiem PGW Wody Polskie

	na		informacji o obowiązkach PGW Wody Polskie wynikających z wdrażania RDW	Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie” poprzez zarządzanie zlewniowe będzie realizować zadania w zakresie zachowania i poprawy stanu wód , bezpieczeństwa powodziowego oraz będzie wspierać gminy w zapewnieniu wody na potrzeby ludności i gospodarki.	jest nie tylko planowanie, ale również realizacja działań gwarantujących nie pogarszanie i poprawę stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Działania te obejmują między innymi podejmowanie renaturyzacji ekosystemów wodnych oraz wypracowanie, wdrażanie i monitorowanie dobrych praktyk zarządzania wodami powierzchniowymi i podziemnymi w taki sposób, aby łączyć kwestie zarządzania ryzykiem powodziowym i zaopatrzenia w wodę z koniecznością osiągnięcia dobrego stanu wód (wymóg Ramowej Dyrektywy Wodnej) i ograniczania spływu zanieczyszczeń do wód (w odniesieniu do azotanów – wymóg Dyrektywy Azotanowej)
PEP	Merytoryczna	15	Uzupełnienie treści akapitu o istotny czynnik ograniczający retencję zlewni lokalnych.	W tym kontekście problem stanowi zbyt mała retencja zlewni lokalnych, spowodowana między innymi wzrostem obszaru powierzchni uszczelnionych, powstających w procesie	W skali kraju najważniejszym ilościowo i obszarowo czynnikiem ograniczającym retencję zlewni lokalnych jest regulowanie (prostowanie biegu) i pogłębianie małych rzek realizowane w ramach tzw. utrzymania wód oraz melioracje

				urbanizacji i rozwoju infrastruktury transportowej oraz zmianami w produkcji rolnej, a także nadmiernym przyspieszeniem odpływu wód ze zlewni i dolin rzek wskutek niewłaściwie prowadzonych melioracji rolnych	odwadniające (systemy rowów melioracyjnych pozbawione możliwości piętrzenia wody).
PEP	Merytoryczna	15		Niedoinwestowanie gospodarki wodnej oraz niewłaściwe planowanie i realizacja inwestycji hydrotechnicznych oraz tzw. utrzymania wód skutkuje niezadawalającym stanem infrastruktury gospodarki wodnej, jak na przykład sztucznych zbiorników, oraz niską efektywnością systemu ochrony przeciwpowodziowej kraju oraz degradacją ekosystemów wodnych. Wyniki	Niedoinwestowanie gospodarki wodnej jest problemem znacząco mniej istotnym niż <u>niewłaściwe planowanie i realizacja inwestycji hydrotechnicznych oraz tzw. utrzymania wód</u> , zwłaszcza rzek, co skutkuje marnotrawstwem na masową skalę środków publicznych, pogłębianiem problemu powodzi i suszy wskutek ograniczania retencyjności zlewni w krajobrazie rolno-leśnym oraz masową degradacją stanu ekosystemów oraz zasobów przyrodniczych rzek. Szacunkowe oceny wskazują, że w poprzednim cyklu realizacji

				monitoringu stanu wód powierzchniowych z lat 2010-2015 wskazują, że zdecydowana większość jednolitych części wód powierzchniowych nim objętych nie osiąga stanu dobrego.	Ramowej Dyrektywy Wodnej, tj. w latach 2010 - 2015, niewłaściwie zrealizowanymi inwestycjami hydrotechnicznymi oraz tzw. utrzymaniem wód poważnie zdegradowano ekosystemy ok. 20 tys. km bieżących małych cieków ⁱ .
PEP	Merytoryczna	21	Niespójne (wewnętrznie sprzeczne) dane w tabeli Cel 3, wymagające weryfikacji.		W pkt. 8 tabeli przypuszczalnie chodzi o stan ekologiczny, co sugeruje pkt. 7 odnoszący się do stanu chemicznego wód. Zakładając, że pkt. 8 rzeczywiście odnosi się do stanu ekologicznego JCWP rzecznych, wówczas podany w tym punkcie udział rzek w stanie dobrym (10,9%) jest sprzeczny z danymi przedstawionymi w pkt. 6, które wskazują na znacznie lepszy stan rzek niż przedstawiony w pkt. 8 (można się domyślać, że pkt. 6 obrazuje stan/potencjał wypadkowy, tj. wymaganą przez RDW ocenę stanu wód powierzchniowych uwzględniającą stan/potencjał chemiczny oraz stan/potencjał ekologiczny).
PEP	Merytoryczna	21	Uzupełnienie akapitu o ważną przyczynę	Jednocześnie, we wszystkich częściach	W skali kraju najważniejszym ilościowo i obszarowo

			rosnącego ryzyka powodzi	kraju wzrośnie ryzyko wystąpienia powodzi, co związane jest z niewystarczającą zdolnością retencyjną naturalnych i sztucznych zbiorników, wzrostem udziału powierzchni nieprzepuszczalnych, szczególnie w miastach, nadmiernym odpływem wód z małych zlewni wskutek niewłaściwie przeprowadzonych regulacji i utrzymania rzek, ograniczania naturalnych terenów zalewowych oraz powszechnym brakiem urządzeń piętrzących wodę w systemach rowów melioracyjnych.	czynnikiem ograniczającym retencję zlewni lokalnych jest regulowanie (prostowanie biegu) i pogłębianie małych rzek realizowane w ramach tzw. utrzymania wód oraz melioracje odwadniające (systemy rowów melioracyjnych pozbawione możliwości piętrzenia wody).
PEP	Redakcyjna	36	Niejasne sformułowanie	Jednocześnie, niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych na Wiśle poniżej stopnia wodnego we Włocławku zagrażają awariom podziemnym sieci infrastruktury	Zdanie nielogicznie sformułowane (zmiany warunków hydrologicznych zagrażają awariom?), wymaga również niezbędnie doprecyzowania, o jaką infrastrukturę chodzi i jaki jest charakter zagrożeń.

				technicznej.	
PEP	Merytoryczna	39	Sprostowanie nieścisłości	<p>Polska posiada duży potencjał w ograniczaniu koncentracji GC w powietrzu przede wszystkim poprzez zmianę obecnego misku energetycznego opartego na węglu i rozwój optymalnych ekonomicznie i przyjaznych środowisku odnawialnych źródeł energii, oraz, uzupełniająco, działania wspierające pochłanianie CO2 z atmosfery, m.in.: wykorzystanie potencjału lasów, zachowanie i odbudowę terenów podmokłych, sekwestrację węgla w glebie.</p>	<p>Łączny potencjał wymienionych w pierwotnej wersji sposobów ograniczania i bilansowania emisji GC jest dalece niewystarczający do wypełnienia przez Polskę międzynarodowych zobowiązań klimatycznych. W tym celu niezbędne będzie stopniowe odejście od spalania węgla, a więc wyeliminowanie głównego źródła emisji CO2. Odejście od węgla jest nieuniknione również ze względów ekonomicznych i społecznych, ponieważ energetyka węglowa jest już teraz cenowo niekonkurencyjna wobec OZE i generuje ogromne koszty zewnętrzne, przede wszystkim w obszarze zdrowia publicznego. Wobec dynamicznie zmieniającej się sytuacji na rynku źródeł energii średniookresowa strategia jaką jest PEP nie powinna wskazywać na konkretne kategorie OZE, ponieważ w krótkim czasie zastosowanie np. geotermii może okazać się ekonomicznie nieuzasadnione wobec</p>

					oczekiwanego dalszego spadku cen fotowoltaiki czy pomp ciepła. Wskazywanie na hydroenergetykę i spalanie biomasy leśnej jest również błędne ze względu duży niekorzystny wpływ tych rodzajów OZE na stan ekosystemów, siedlisk i różnorodności biologicznej a także emisje metanu ze zbiorników zaporowych i poważne wątpliwości środowisk naukowych co do wpływu spalania biomasy leśnej na klimat. ⁱⁱ
PEP	Merytoryczna	40	Doprecyzowanie opisu problemu rosnącej konkurencji o zasoby naturalne w kontekście wody	Jako bardzo wysokie określono zagrożenie deficytem wody w województwie łódzkim, zwłaszcza w strefach o dużych potrzebach rozwoju i niskiej retencyjności, gdzie niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych w postaci leja depresyjnego kopalni odkrywkowej powodują wysychanie studni, degradację szaty	Skuteczna realizacja celów Polityki Ekologicznej Państwa jest kluczowa dla przyszłego potencjału rozwojowego Polski, dlatego ważne jest zapewnienie spójności z nią innych polityk państwa, np. polityki transportowej czy energetycznej, tak by działania podejmowane w obszarach transportu bądź energetyki nie niweczyły wysiłków podejmowanych w ramach realizacji PEP. Z tego powodu istotne jest klarowne

				<p>roślinnej, utratę bioróżnorodności, zanikanie rzek i cieków oraz straty w sektorze rolnym. Presję na zasoby wodne kraju mogą zwiększać niektóre planowane obecnie przedsięwzięcia, takie jak nowe kopalnie odkrywkowe węgla brunatnego w Wielkopolsce czy plany dotyczące rozwoju żeglugi śródlądowej, wiążące się z przekształcaniem Wisły w kaskadę zbiorników zaporowych oraz budową szeregu stopni wodnych na Odrze, co spowoduje utratę zdolności tych rzek do samooczyszczania i w konsekwencji ograniczenie dostępu ludności do czystej wody pitnej, a także</p>	<p>zidentyfikowanie w PEP elementów i działań w ramach innych polityk państwa, które stoją w sprzeczności z celami PEP, dzięki czemu możliwe będzie poszukiwanie dla nich alternatyw dających się pogodzić z PEP.</p>
--	--	--	--	---	---

				utrąę różnorodności biologicznej i zubożenie dziedzictwa przyrodniczego poprzez całkowite lub częściowe zniszczenie licznych chronionych i cennych przyrodniczo terenów.	
PEP	Merytoryczna	42	Doprecyzowanie opisu problemu rosnącej presji na ekosystemy w kontekście wody	Zagrożone degradacją cennych zasobów przyrodniczych są w szczególności tereny województwa opolskiego, lubelskiego, świętokrzyskiego oraz poddawane presji ze strony przemysłu wydobywczego, infrastruktury i urbanizacji tereny województwa dolnośląskiego. W skali całego kraju zagrożenie dotyczy obszarów wodno-błotnych, niezwykle istotnych z punktu widzenia retencjonowania wody oraz zapobiegania	Zachowanie różnorodności biologicznej jest istotnie bardzo ważnym zadaniem państwa, a skuteczność realizacji tego zadania wpłynie znacząco na potencjał rozwojowy Polski. Jednocześnie tempo zachodzącej obecnie degradacji ekosystemów i utraty różnorodności biologicznej jest zatrważające, a zahamowanie tego trendu nie będzie zadaniem łatwym. Dlatego w PEP niezbędna jest precyzyjna identyfikacja źródeł presji na ekosystemy, która ułatwi zaplanowanie działań w tej dziedzinie oraz zapewnienie spójności innych polityk państwa z PEP.

				<p>powodziom i łagodzenia skutków suszy, które od wielu lat ulegają systematycznej degradacji z powodu niewłaściwie realizowanych melioracji, osuszania i prac utrzymaniowych na rzekach i strumieniach. Pod rosnącą presją znajdują się również cenne ekosystemy związane z rzekami i zasiedlające je chronione gatunki ptaków, ryb i innych zwierząt wodnych. Obszary te zagrożone są degradacją wskutek realizowanych i planowanych działań regulacyjnych na rzekach, wpływu istniejących i planowanych zapór oraz generalnie planów dotyczących bardziej intensywnej</p>	
--	--	--	--	---	--

				eksploatacji rzek na potrzeby transportu czy hydroenergetyki.	
PEP	Merytoryczna	44	Doprecyzowanie	Ponadto, dobrze zaplanowane obszary miejskie, zapewniające łatwy dostęp do naturalnych terenów zielonych, w tym zwłaszcza terenów nadrzecznych , oraz umożliwiające tworzenie zielonej i błękitnej infrastruktury miejskiej, mogą dawać korzyści dla zdrowia i jakości życia człowieka, także łagodzić odczuwalne przez mieszkańców miast skutki zmian klimatu.	Właściwe podejście do rzek w miastach będzie miało fundamentalne znaczenie dla dobrostanu mieszkańców. Nadrzeczne tereny w miastach oferują szerokie możliwości aktywnego wypoczynku, rekreacji, kontaktu z przyrodą oraz wytchnienia od wysokich temperatur w przypadku coraz bardziej dotkliwych fal upałów, dostępne dla wszystkich mieszkańców. Doliny rzek są również istotne jako obszary retencyjne oraz naturalne korytarze napowietrzające dla miast. Jako że większość dużych miast w Polsce położonych jest nad rzekami, PEP w kontekście zdrowia i dobrostanu mieszkańców powinna położyć szczególny nacisk na ochronę walorów przyrodniczych rzek w miastach.
PEP	Merytoryczna	46	Sprostowanie nieścisłości	Na znaczeniu zyska również transport szynowy.	Ujawnione do tej pory plany dotyczące rozwoju transportu wodnego są nie do pogodzenia z celami PEP dotyczącymi

					<p>zachowania różnorodności biologicznej, ponieważ doprowadzą do utraty cennych ekosystemów wskutek przekształceń i grodzenia rzek. Ich realizacja nie będzie miała istotnego znaczenia dla ograniczenia emisji gazów cieplarnianych ani dla poprawy jakości powietrza. Założenia MGMIŻS przewidują, że w przypadku pełnej realizacji tych planów, drogami wodnymi przewożone byłoby ok. 32 mln ton towarów rocznie, co stanowi mniej niż 2% wolumenu towarów przewożonych obecnie w transporcie drogowym. Wg. wyliczeń prof. Romana Żurka z PAN wdrożenie transportu wodnego pozwoliłoby ograniczyć emisje CO₂ z transportu jedynie o ok. 1%, co wynika stąd, iż drogi wodne konkurowałyby raczej z koleją, a nie z transportem drogowym. Jednocześnie realizacja tych planów wiązałaby się z zaangażowaniem ogromnych środków finansowych, które nie trafiłyby do innych sektorów</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>transportu, oferujących znacznie większy potencjał w zakresie poprawy jakości powietrza czy ograniczenia emisji, takich jak elektromobilność i transport szynowy. Transport wodny umniejszyłby również potencjał rzek jako miejsc rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców, ze względu na emisje spalin, zanieczyszczeń i hałasu, znacznie ograniczając wartość tej kategorii usług ekosystemowych. Dlatego PEP nie powinna wskazywać na transport wodny jako jedno z rozwiązań problemu zanieczyszczeń powietrza czy emisji CO₂, tym bardziej, że w załączonej Diagnozie transport wodny jest zidentyfikowany jako jedno ze źródeł zanieczyszczeń emitowanych do powietrza (str. 12 PEP).ⁱⁱⁱ</p>
PEP	Merytoryczna	47	Doprecyzowanie	<p>Stworzenie zdrowych ekosystemów wodnych wymaga wizji systemowej, jako że stan tych ekosystemów jest ściśle powiązany z tym, w</p>	<p>W kontekście konieczności ograniczenia emisji gazów cieplarnianych warto mieć na uwadze fakt iż energetyka wodna należy, obok spalania biomasy leśnej, do najmniej</p>

				jaki sposób zarządza się zasobami lądowymi i wodnymi oraz z presją ze strony takich sektorów, jak rolnictwo, energetyka, w tym energetyka wodna , i transport.	przyjaznych środowisku odnawialnych źródeł energii. Ze względu na swoje poważne negatywne oddziaływania środowiskowe, takie jak fragmentacja korytarzy ekologicznych, degradacja cennych siedlisk czy emisje metanu ze zbiorników zaporowych, hydroenergetyka nie powinna być traktowana jako czyste źródło energii, lecz raczej jako źródło presji na ekosystemy wodne. ^{iv v}
PEP	Merytoryczna	48	Uzupełnienie	Szansy na zapewnienie środków na ochronę środowiska należy upatrywać również w przewyciężeniu „pułapki słabości instytucjonalnej” poprzez położenie nacisku na poprawę efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska, w tym w szczególności usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska. Powyższe będzie wiązało	Skuteczna realizacja celów PEP będzie zależała od zapewnienia odpowiednich środków finansowych oraz – wobec skali wyzwań – również od poziomu spójności wydatków publicznych w innych obszarach z celami PEP. W dokumencie PEP powinno pojawić się pojęcie zgodności wydatków publicznych z celami zrównoważonego rozwoju (<i>sustainability proofing</i>), oznaczające testowanie wszystkich planowanych wydatków publicznych pod kątem ich zgodności z celami

				<p>się z podejmowaniem wysiłków na rzecz zwalczania szarej strefy w gospodarce odpadami i nielegalnej eksploatacji kopalni, a także wzmocnienia Inspekcji Ochrony Środowiska. Kluczowe znaczenie dla realizacji inwestycji środowiskowych będzie miało również pełne wdrożenie reformy gospodarki wodnej.</p> <p>Wobec ograniczonej dostępności środków na realizację celów PEP istotne będzie zapewnienie spójności wydatków publicznych w innych obszarach z celami PEP (ang.: sustainability proofing) i wdrożenie zasady niewspierania środkami publicznymi działań i przedsięwzięć sprzecznych z celami PEP.</p>	<p>polityki ekologicznej i SDG, oraz zasada niewspierania środkami publicznymi działań i inwestycji sprzecznych z polityką ekologiczną i oddalających realizację jej celów. Takie podejście pozwoli skuteczniej osiągnąć cele PEP pomimo kurczenia się dostępnych zasobów finansowych. Zaproponowane uzupełnienie można traktować jako dodanie finansowego wymiaru do zapisu o spójności polityk i włączeniu działań proekologicznych w główny nurt działalności państwa na str. 11 (tam jest mowa o ochronie różnorodności biologicznej, ale to samo podejście powinno obowiązywać dla wszystkich priorytetowych obszarów PEP).</p>
PEP	Merytorycz	55	Rozwinięcie opisu	pojemność obiektów	Podkreślenia wymaga, że

	na		wskaźnika	małej retencji wodnej (naturalnej i sztucznej)	obiektami małej retencji są również zrenaturyzowane mokradła, oczka śródpolne, itp. Rozwijanie naturalnej małej retencji łączy potrzebę retencjonowania wody z ochroną bioróżnorodności. Natomiast retencja sztuczna, zwłaszcza sztuczne zbiorniki, powodują silną degradację bioróżnorodności związanej z rzekami.
PEP	Merytoryczna	55	Dodanie wskaźnika (mierzonego w dwóch jednostkach jednocześnie: ha i dam ³)	Powierzchnia odtworzonych naturalnych terenów zalewowych w dolinach dużych rzek i odzyskana retencja dolinowa	Zwiększenie retencyjności małych zlewni powinno być połączone z odtwarzaniem terenów zalewowych na rzekach głównych poprzez odsuwanie obwałowań, tak jak to zrealizowano nad Odrą w rejonie Domaszkowa - Tarchalic. Odtwarzanie terenów zalewowych jest jednym z elementów tworzenia tzw. zielonej infrastruktury rekomendowanej Polsce przez KE w raporcie podsumowującym wdrażania w naszym kraju wspólnotowej polityki środowiskowej (KE, 2016) ^{vi} .
			Rozwinięcie opisu celu szczegółowego	Zrównoważone gospodarowanie wodami,	Cele społeczne dotyczące gospodarowania wodami nie

				w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu ilościowego, chemicznego i ekologicznego wód	mogą być osiągnięte w oderwaniu od działań na rzecz osiągnięcia środowiskowych celów gospodarowania wodami. Cel społeczny (zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki) i cel środowiskowy (dobry stan wód w rozumieniu RDW) powinny być ze sobą ściśle powiązane w sposób zapewniający efekt synergii. ^{vii}
PEP	Merytoryczna	55	Dobre przykłady z województw – dodanie przykładu odsunięcia obwałowań rzeki dla celów odtworzenia naturalnej retencji	Woj. dolnośląskie „Odsunięcia obwałowań Odry dla celów odtworzenia naturalnej retencji i poprawy stanu chronionych siedlisk przyrodniczych” (opis projektu dostarczymy na życzenie Ministerstwa Środowiska)	Pierwszy w Polsce przypadek działania coraz szerzej stosowanego w innych krajach, nakierowanego na poprawę efektywności zarządzania ryzykiem powodziowym połączoną z poprawą stanu środowiska przyrodniczego.
PEP	Merytoryczna	74	Usunięcie z listy dobrych przykładów inwestycji o nazwie „Rewitalizacja systemu wodnego kanału Wieprz – Krzna”		Jest to inwestycja bardzo kontrowersyjna, kosztowna i negatywnie oddziałująca na środowisko. Znacznie korzystniejszym rozwiązaniem (pod względem ekonomicznym i środowiskowym) byłoby wyłączenie kanału Wieprz – Krzna z użytkowania i

					renaturalizacja zaburzonych przez kanał warunków hydrologicznych
PEP	Merytoryczna	100	Wprowadzenie zielonej i niebieskiej infrastruktury w miejsce budowy zbiorników wielofunkcyjnych z powodu braku ekonomicznego uzasadnienia dla tych ostatnich	53. Rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej w oparciu o inwestycje o wysokim stopniu skuteczności i racjonalności ekonomicznej oraz odpowiednie planowanie przestrzenne, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań opartych na współpracy z naturą (nature based solutions) oraz zielonej i niebieskiej infrastruktury.	Obecny stan wiedzy naukowej wskazuje, że największą skutecznością i racjonalnością ekonomiczną charakteryzują się rozwiązania oparte na planowaniu przestrzennym oraz tworzeniu zielonej i niebieskiej infrastruktury współpracującej z naturalnymi zjawiskami i cyklami przyrodniczymi. Wobec ograniczonej dostępności środków finansowych te rozwiązania powinny być priorytetem, ponieważ pozwalają osiągnąć wyższy poziom bezpieczeństwa powodziowego mniejszym kosztem. ^{viii}
Załącznik 3	Merytoryczna	1	Konieczność zastosowania szerszego podejścia w projekcie strategicznym Woda dla rolnictwa	Projekt strategiczny nadmiernie skupia się na kwestiach melioracji, nie mówi o niezbędnej zmianie dotychczasowych praktyk w tym obszarze, które są częścią problemu, oraz nie odnosi się do dostępnej wiedzy	W obecnie proponowanym kształcie, który skupia się tylko na jednym aspekcie problemu i nie odnosi się do szkodliwego wpływu niektórych praktyk melioracyjnych na dostępność wody dla rolnictwa, projekt strategiczny nie osiągnie zakładanych celów.

				<p>naukowej nt. wpływu zmian klimatu i gospodarki wodnej w jej dotychczasowym kształcie na dostępność wody dla rolnictwa. Dlatego wymaga głębokich zmian, które pozwolą wyeliminować praktyki kontrproduktywne i szkodliwe dla bioróżnorodności. Działania w ramach projektu powinny zostać zaplanowane w oparciu o wiedzę naukową, dokładną diagnozę problemu i z większym uwzględnieniem nature-based solutions.</p>	
--	--	--	--	--	--

Opracowania cytowane w uzasadnieniu uwag

- i Jabłońska E., Nawrocki P., Pawlaczyk P., Podsumowanie i interpretacja wyników raportu Inwentaryzacja oraz ocena skutków przyrodniczych ingerujących w hydromorfologię rzek prac 'utrzymaniowych' wykonanych na ciekach województw łódzkiego, podkarpackiego, podlaskiego, małopolskiego, mazowieckiego, opolskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego, zachodniopomorskiego w latach 2010-2012, https://www.wwf.pl/sites/default/files/2017-07/Prace%20utrzymaniowe%20na%20rzekach-%20podsumowanie%20raportu%20WWF%202014.02.28_0.pdf
- ii Brack, D., Wood Is Not a Carbon-Neutral Energy Source, <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/wood-not-carbon-neutral-energy-source>
- iii Szczegółowa krytyka ekonomicznej zasadności rozwoju dróg wodnych zawarta jest w uzasadnieniu stanowiska organizacji przyrodniczych, naukowców i samorządów z czerwca 2016 r., pt. Kosztowna iluzja żeglugi śródlądowej na polskich wodach, http://eko.org.pl/index_trendy.php?dzial=2&kat=17&art=1708
- iv Wpływ małych elektrowni wodnych na stan ekologiczny rzek został zbadany na przykładzie rzek w Macedonii: Ecological integrity assessment of four rivers in Macedonia affected by derivation hydropower schemes based on aquatic macroinvertebrates <https://bankwatch.org/publication/ecological-integrity-assessment-of-four-rivers-in-macedonia-affected-by-derivation-hydropower-schemes-based-on-aquatic-macroinvertebrates>
- v Wehrli, B., Renewable but not carbon free, <https://www.nature.com/articles/ngeo1226>
- vi Przegląd wdrażania polityki ochrony środowiska w UE, http://ec.europa.eu/environment/eir/pdf/factsheet_pl_pl.pdf
- vii Aktualny stan wiedzy nt. skutecznego łączenia tych dwóch celów, tj. zapewnienia dostępności czystej wody dla społeczeństwa i poprawy jakości ekosystemów, omawia ostatni raport Unesco nt. wody, zatytułowany *Nature-based solutions for water*, <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002614/261424e.pdf>
- viii http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/pdf/Better%20Environmental%20Options%20for%20Flood%20risk%20management%20ANNEXE.pdf